

باسمہ تعالیٰ

راہنمای نگارش و ارسال طرح سیاستی

یازدهمین همایش سالانہ اقتصاد مقاومتے

11th Annual Conference on
Moqavemati Economy

امنیت غذایے؛ کشاورزی بهره‌ور و تجارت تحریم‌ناپذیر

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

Annual Conference on Moqavemati Economy

فهرست مطالب

۲	معرفی همایش
۳	تشریح محورهای همایش
۱۶	نوع آثار ارسالی
۱۸	مراحل و زمان بندی پذیرش آثار
۱۸	مرحله اول ارسال آثار تا ۱۵ آذرماه - چکیده طرح سیاستی
۱۹	مرحله دوم ارسال آثار تا ۱ دی ماه - اصل طرح سیاستی
۲۰	ملاحظات و نکات تدوین طرح های سیاستی
۲۱	ملاحظات ارسال اثر و مزایا
۲۲	نمونه کامل شده طرح سیاستی

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

Annual Conference on Moqavemati Economy

(۱) معرفی همایش

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی رویدادی مستمر است که با هدف «بهبود کیفیت تصمیم گیری در کشور» توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی برگزار می‌شود. در این همایش سالانه، زمینه برای رصد و پایش مسائل اصلی اقتصاد کشور، تقویت پایه‌های علمی و سیاستی مبتنی بر الگوی اقتصاد مقاومتی و ارائه پیشنهادها و عملیاتی برای مقاوم‌سازی اقتصاد، در یک حوزه موضوعی مشخص و با حضور خبرگان فراهم می‌گردد. همچنین در جریان همایش، مشروح گفتگوها و خروجی مباحثات و مطالعات، از طریق رسانه‌ها جریان سازی می‌شود تا شرایط بهره‌برداری، مشارکت و اظهارنظر برای تمامی مخاطبان و فعالان فضای سیاستگذاری کشور فراهم گردد.

رویکرد این همایش سالانه به عنوان معتبرترین رویداد سالانه اقتصاد مقاومتی در کشور، سیاستی و عملیاتی بوده و خروجی آن جهت بهره‌برداری به دستگاه‌های مسئول ارائه و توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی پیگیری می‌شود. لذا این رویداد، فرصتی است برای مسئولین، کارشناسان، پژوهشگران و دانشگاهیان تا پیرامون دیدگاه‌های مختلف که برای حل چالش‌های اقتصادی کشور در موضوع همایش ارائه شده‌است، در تعاملی چند سویه، منتقدانه به گفتگو بنشینند و در بهبود سیاستگذاری و مقاوم‌سازی اقتصاد کشور، اثری دوچندان ایفا نمایند.

یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «امنیت غذایی؛ کشاورزی بهره‌ور و تجارت تحریم‌ناپذیر» در سال جاری در دستور کار قرار دارد.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

(۲) تشریح محورهای یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «امنیت غذایی؛ کشاورزی بهره‌ور و تجارت تحریم‌ناپذیر» حول ۵ محور و ۲۲ زیرمحور برگزار می‌شود:

منابع و نهاده‌ها

- مولدسازی مراتع و دیمزارها
- تغییر کاربری و مقیاس اراضی کشاورزی
- حفظ و ارتقای عملکرد بذر، کود و منابع ژنتیکی دامی
- تنوع بخشی به خوراک دام و طیور
- مدیریت تأمین و مصرف آب

سیاست‌های تولید

- الگوی تولید پایدار متناسب با شرایط اقلیمی
- شیوه‌های حمایت و پوشش ریسک
- گسترش ابزارهای تأمین مالی
- ارتقای بهره‌وری و تولید دانش بنیان
- توسعه و نظام بخشی به تولید قراردادی

مدیریت بازار

- سیاست‌های رفاهی همسو با تولید
- نظام معاملات و سامانه‌های بازاررسانی
- کارآمدسازی زنجیره تأمین و مدیریت ذخایر راهبردی
- اثر متغیرهای کلان بر بازار محصولات کشاورزی

تجارت و بازرگانی

- اصلاح الگو و تنوع مبادی واردات کالای اساسی
- توسعه صنایع غذایی و تبدیلی با تأکید بر ارزش‌آوری
- تبدیل ایران به هاب غذایی منطقه
- توافقات و اتحادیه‌های بین‌المللی

نهاده‌ها و بازیگران

- مدیریت یکپارچه تولید، تجارت و تنظیم بازار
- جایگاه مردم، روستاییان و عشایر در نظام‌های بهره‌برداری
- الگوی نقش‌آفرینی نهاده‌های عمومی و تشکلهای صنفی
- نظام بخشی به مراکز پژوهشی و تولید آمار

در ادامه محورها و زیرمحورهای همایش به تفصیل شرح داده شده‌است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

محور اول: منابع و نهاده‌ها

در این محور به منابع پایه تولید محصولات کشاورزی اعم از باغی، زراعی، دامی و ... پرداخته می شود. این محور به دنبال بررسی چالش‌ها و ظرفیت‌سنجی منابع پایه تولید، اصلاح سیاست‌ها و فرآیندهای استفاده از منابع پایه و همچنین ارتقاء بهره‌وری از مسیر بهبود سیاستگذاری، نفوذ دانش و فناوری و کارآمدسازی نظام تولید است.

مولدسازی مراتع و دیمزارها

در حال حاضر مراتع و دیمزارهای کشور نقش پررنگی در تولید محصولات دامی و زراعی دارند. به عنوان نمونه تولید بخشی از گندم و جو مورد نیاز کشور از طریق دیمزارها و بخش قابل توجهی از گوشت قرمز از طریق دام سبک به صورت پرورش غیرصنعتی و وابسته به چرا در مراتع انجام می‌شود. لذا مراتع و دیمزارها می‌توانند به عنوان یک منبع مهم در تحقق امنیت غذایی بشمار آیند. با این حال چالش‌های متعددی برای استفاده حداکثری از ظرفیت دو منبع مراتع و دیمزارها وجود دارد. از جمله چالش‌های مهم یکی عملکرد و بهره‌وری پایین تولید در دیمزارها و دیگری قرق مراتع به منظور حفظ پوشش گیاهی و جلوگیری از تخریب محیط زیست است. در این شرایط ضروری است علاوه بر احصای دقیق ظرفیت‌های مراتع و دیمزارها سازوکار مناسبی برای استفاده از ظرفیت این دو منبع تولید به نحوی ارائه شود که امکان افزایش تولید بهره‌ور محصولات کشاورزی با حفظ محیط زیست ارائه شود.

تغییر کاربری و مقیاس اراضی کشاورزی

در چند دهه اخیر تغییر کاربری و خرده مقیاس شدن اراضی کشاورزی، از مهم‌ترین مشکلات بخش کشاورزی در کشور محسوب می‌شود. این امر سبب نابودی بخش اعظمی از زمین‌های کشاورزی شده و از دیدگاه امنیت غذایی و اشتغال پایدار جامعه روستایی، دارای پیامدهای منفی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است. از طرفی محدودیت اراضی کشاورزی با کیفیت در کشور این آثار منفی را تشدید می‌کند. برخی از عوامل اصلی تغییر کاربری و خرده مقیاسی اراضی کشاورزی در کشور ریشه در الگوی حکمرانی کشور یا به عبارتی نوع قانون‌گذاری و سیاستگذاری دارد؛ به عنوان نمونه قانون ارث و وقف در کشور زمینه خرده مقیاسی اراضی کشاورزی را فراهم کرده است. در پی این مسئله به علت بهره‌وری کمتر و سود اقتصادی پایین در اراضی خرده مقیاس به نسبت اراضی بزرگ مقیاس، زمینه تغییر کاربری نیز فراهم می‌شود. بنابراین بررسی و شناسایی عوامل اصلی تغییر کاربری و خرده مقیاس شدن اراضی کشاورزی و ارائه راهکار برای مقابله با آن ضروری است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

حفظ و ارتقای عملکرد بذر، کود و منابع ژنتیکی دامی

کشور ایران با داشتن تنوع ژنتیکی بالا در بخش زراعی، باغی و دامی دارای وضعیت مطلوبی از لحاظ ظرفیت های تولیدی است. به عنوان نمونه در بخش دامی می توان به مرغ لاین آرین، ۶ نژاد ثبت شده مرغ بومی، ۲۶ نژاد دام سبک و چندین نژاد دام سنگین اشاره کرد. بررسی ها نشان می دهد با وجود این پتانسیل های داخلی منابع پایه بخش عمده ای از نیاز های اساسی و ژنتیکی کشور از طریق واردات انواع بذر، کود، مرغ اجداد، اسپرم دام و... تامین می شود چرا که منابع ژنتیکی داخلی از لحاظ اقتصادی و عملکردی قابل رقابت با نمونه های خارجی نیستند. این مسئله علاوه بر وابستگی شدید به واردات، در بلند مدت زمینه انقراض نژادهای بومی را فراهم می کند. بنابراین هدایت ظرفیت های علمی و تحقیقاتی کشور به سمت ارتقای عملکرد و اقتصادی سازی منابع ژنتیکی بومی کشور و خودکفایی در تولید بذر و کود ضروری است. بدین منظور طراحی راهکارهایی در لایه حکمرانی و سیاستگذاری برای ثبت، شناسایی و بکارگیری فناوری های نوین با هدف ارتقاء عملکرد این هسته های اولیه تولید حائز اهمیت است.

تنوع بخشی به خوراک دام و طیور

سالانه ۲.۶ میلیون تن گوشت مرغ، ۱.۲ میلیون تن تخم مرغ، ۸۵۰ هزار تن گوشت قرمز، ۱۱.۵ میلیون تن شیر و ۱.۵ میلیون تن آبزیان در کشور با هدف تامین امنیت غذایی جامعه در بخش محصولات پروتئینی تولید می شود. از جمله مهم ترین نهاده تولید این محصولات پروتئینی ذرت و کنجاله سویا است که طبق بررسی ها وضعیت خودکفایی در تامین این دو نهاده به ترتیب حدود ۱۰ و ۲ درصد است. لذا سالانه حدود ۱۰ میلیون تن ذرت و نزدیک به ۴ میلیون تن کنجاله سویا (در قالب کنجاله یا دانه برای استحصال) وارد کشور می شود. این حجم از واردات باعث شده است تا تولید محصولات پروتئینی در کشور کاملاً وابسته به واردات باشد و کوچکترین اختلال در فرآیند واردات، کشور را با کاهش تولید مواجه و نوسان شدید قیمتی ایجاد کند؛ همچنین ارزیابی بالای واردات این دو نهاده زمینه شوک های ارزی را در کشور فراهم می کند. به علت محدودیت اقلیمی و کشت تابستانه دو دانه ذرت و سویا، امکان کشت متناسب با نیاز این دو محصول آب بر در کشور وجود ندارد. لذا راهبرد اصلی در این بخش تنوع بخشی به خوراک با هدف افزایش ضریب خوداتکایی در تامین نهاده های دامی است که مسائلی همچون بهره وری در تولید، توسعه کشت محصولات جایگزین ذرت و کنجاله سویا و استفاده از پسماند و ضایعات کشاورزی و صنایع غذایی با هدف متنوع سازی ترکیب جیره دام، طیور و آبزیان را در پی دارد. طراحی سیاست هایی برای ایجاد انگیزه اقتصادی جهت تنوع بخشی به خوراک با استفاده از ظرفیت حکمرانی کشور دارای اولویت است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

مدیریت تأمین و مصرف آب

بدون تردید آب مهم ترین محدودکننده توسعه کشاورزی در کشور است چراکه ایران در یک اقلیم خشک و نیمه خشک قرار گرفته است و کمبود منابع آب قابل دسترس باعث جلوگیری از تولید بسیاری از محصولات کشاورزی می شود. بررسی ها نشان می دهد علیرغم کمبود بارش ها در ایران اما به اندازه کافی از این نعمت الهی بهره برداری صورت نمی گیرد و حجم بسیاری از بارش ها به صورت تبخیر یا سیلاب از دست می رود. همچنین بخش قابل توجهی از منابع آبی در دسترس نیز به دلیل روش های نامناسب در شبکه توزیع اتلاف می شود و در نهایت به دلیل عدم ارائه برنامه الگوی کشت بدون توجه به ظرفیت های اقلیمی صرف محصولات پرآب بر در مناطق خشک می شود. دو نهاد وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی مسئولیت اصلی مدیریت تأمین و مصرف آب را برعهده دارند اما در حال حاضر این دو دستگاه همدیگر را به عنوان مقصر اصلی کم آبی در کشور متهم می کنند. از طرفی اجرای برخی از روش های مناسب برای افزایش منابع آبی قابل دسترس مانند آبخیزداری، استفاده از آب های ژرف، توسعه روش های نوین آبیاری و... نیز به صورت مناسبی در کشور رواج ندارد. در این زمینه نیاز است مدیریت تأمین و مصرف آب متناسب با شرایط اقلیم ایران و با توجه به هدف تأمین امنیت غذایی به صورت مطلوب بازطراحی شود.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

محور دوم: سیاست‌های تولید

در این محور، مسائل و موضوعات مربوط به تولید محصولات کشاورزی و سیاست‌های ناظر بر آن پرداخته می‌شود. طبق آخرین آمارهای اعلامی از سوی وزارت جهاد کشاورزی بیش از ۱۳۰ میلیون تن انواع محصول کشاورزی در کشور تولید می‌شود. در این زمینه ساماندهی برنامه‌ها و سیاست‌های تولید به نحوی که زمینه خودکفایی پایدار در تولید محصولات اساسی را فراهم آورد و از وابستگی گسترده به واردات جلوگیری نماید، حائز اهمیت است.

الگوی تولید پایدار متناسب با شرایط اقلیمی

یکی از چالش‌های اساسی پیش روی دولت‌ها در زمینه تامین نیازهای غذایی نداشتن الگوی مناسب تولید هماهنگ با ظرفیت‌های اقلیمی است. بسیاری از کارشناسان معتقد هستند طراحی سبد غذایی و سیاست‌های مربوط به ارزان‌سازی غذاهایی که عموماً منشا وارداتی دارند و به صورت بومی امکان تولید به اندازه نیاز آن‌ها در کشور فراهم نیست باعث ایجاد مشکلات فراوان و بهم ریختگی برنامه تولید شده است. به همین منظور نیاز است دو مقوله نیاز غذایی و توانمندی‌های اقلیمی در کنار یکدیگر الگو و برنامه تولید محصولات کشاورزی را مشخص نماید و متناسب با این برنامه نیز سیاست‌ها و برنامه‌ها تدوین و گام به گام اجرایی شود. به عنوان مثال در شرایطی که در سبد غذایی مصرف پروتئین حیوانی تجویز می‌شود باید با استفاده از منابع حیوانی در دسترس نظیر دام‌های بومی سازگار با اقلیم خشک ایران مانند شتر یا شیلات این نیاز تامین شود.

شیوه‌های حمایت و پوشش ریسک

کشور ایران پس از انقلاب اسلامی سیاست‌های مختلف قیمتی و غیرقیمتی برای حمایت از تولیدات کشاورزی به کار برده است. سیاست خرید تضمینی اصلی‌ترین سیاست دولت از سال ۱۳۶۸ تاکنون بوده است که به مرور به دلیل ورود بخش خصوصی به زنجیره ارزش محصولات کشاورزی در چند محصول مشخص اساسی نظیر گندم، دانه‌های روغنی و چای باقی مانده است. بررسی تجربیات حاصل از اجرای این سیاست نیز نشان می‌دهد بسیاری از دولت‌ها نتوانستند به اهداف خود در زمینه خودکفایی پایدار و تولید بهره‌ور این محصولات دست پیدا کنند. همچنین توسعه تولیدات کشاورزی متناسب با شرایط اقلیمی نیازمند سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی در پوشش ریسک‌های کشاورزی اعم از ریسک‌های اقلیمی، بازاری، فنی و... است. بنابراین توجه به این کارکرد و الزامات استفاده از هر کدام از این سیاست‌ها متناسب با تجربیات جهانی و ویژگی‌های هر محصول بسیار حائز اهمیت است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

گسترش ابزارهای تأمین مالی

به دلیل اهمیت به موقع شروع کردن فرایند تولید، تأمین مالی به‌هنگام یکی از ارکان بسیار مهم در دستیابی به اهداف است. در حال حاضر تنها روش مرسوم تأمین مالی بسیاری از واحدهای تولیدی، دریافت تسهیلات بانکی در قالب های مختلف است. حال آنکه دریافت تسهیلات بانکی نیز طی سال های گذشته به خاطر شرایط تورمی حاکم بر اقتصاد با محدودیت های زیادی از طرف بانک ها مواجه شده و عملاً تنها گزینه در دسترس تولیدکنندگان نیز از دسترس آن ها خارج شده است. این مسئله نیز اجرای بسیاری از طرح‌های توسعه‌ای را متوقف می‌کند. این در حالی است که استفاده از روش‌های مختلف تأمین مالی می‌تواند به تولیدکنندگان کمک کند. در این خصوص توجه به نقش نهادهای مالی برای توسعه ابزارهای مختلف تأمین مالی بسیار حائز اهمیت است.

ارتقای بهره‌وری و تولید دانش بنیان

وضعیت تولیدات کشاورزی در دنیا با توجه به منابع و ابزارهای در دسترس طی قرن اخیر دچار تحولات بسیاری شده است. نفوذ دانش در امر تولید و محدودیت‌هایی نظیر اقلیم، منابع آبی در دسترس و اراضی کشاورزی از جمله عوامل اصلی در حجم تولیدات کشاورزی به شمار می‌روند. در حال حاضر طبق اعلام نهادهای دولتی برای تولید ۱۳۰ میلیون تن انواع محصول کشاورزی حدود ۱۵ میلیون هکتار از اراضی زراعی و بیش از ۶۰ میلیارد مترمکعب از منابع آبی مصرف می‌شود. این در حالی است که بررسی عملکرد تولید در بسیاری از محصولات اساسی نظیر گندم و دانه‌های روغنی اختلاف معناداری را با میانگین جهانی تولیدات این محصولات نشان می‌دهد. از طرفی در کشورهای در حال توسعه بر اساس آمار فائو، حدود ۴۰ درصد از محصولات اساسی کشاورزی به دلیل آفات، بیماری‌ها، علف‌های هرز، خشکسالی و غیره در مراحل مختلف تولید، پس از برداشت، فرآوری، توزیع و مصرف از بین می‌رود. در تمامی مراحل ذکر شده مقادیر مختلفی ضایعات وجود دارد اما میزان ضایعات پس از برداشت بسیار بیشتر از مراحل قبل از برداشت است و اهمیت مراقبت پس از برداشت مورد تأکید قرار دارد. بنابراین نیمی از سیاستگذاری کشاورزی باید ناظر به مدیریت و مراقبت پس از برداشت باشد. از طرفی آمار دقیقی از میزان واقعی تلفات و ضایعات در داخل کشور و توزیع این ضایعات در کالاهای مختلف یا مراحل مختلف زنجیره تولید در دسترس نیست. شفاف سازی حجم ضایعات، برنامه ریزی برای کاهش آن و مدیریت ضایعات به منظور استفاده در صنایع تبدیلی و تکمیلی می‌تواند اثر قابل توجهی در مقاوم سازی اقتصاد و ارتقای بهره‌وری زنجیره ارزش داشته باشد. در این راستا ارتقای بهره‌وری عوامل تولید و رشد تولیدات دانش بنیان اهمیت ویژه‌ای در بهبود وضعیت بخش کشاورزی ایفا می‌کند.

توسعه و نظام بخشی به تولید قراردادی

زنجیره های ارزش بخش کشاورزی در ایران از حلقه های مختلف و مجزا از همدیگر شکل گرفته است. بسیاری از زنجیره های تولید به صورت مشارکتی اقدام به تولید نهادهای مورد نیاز خود می‌کنند. در این زمینه نظم بخشی به روابط و تعاملات میان

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

حلقه های مختلف از منظر حاکمیت به منظور سهم بری عادلانه عوامل تولید امری اجتناب ناپذیر است. تولید قراردادی یکی از ابزارهای کلیدی در جهت پیش بینی پذیر کردن بازار محصولات کشاورزی و کاهش ریسک های تولید و تامین محصولات مورد نیاز بازار است که از گذشته به صورت نانوشته میان خریداران و تولیدکنندگان محصولات در جهان اجرا می شد. اما به مرور با بروز اشکالات بسیار زیاد در شکل و شیوه این تعامل ها ضرورت وجود نظام تولیدات قراردادی در قالب معاملات حقوقی که امکان نظارت و پیگیری تخلفات را دارا باشد افزایش یافت و بسیاری از کشورها اقدام به اجرای چنین سازکارهایی کرده اند. این در حالی است که در ایران نه تنها ادبیات تولید قراردادی به صورت مناسب میان بازیگران مختلف زنجیره های تولید شرح داده نشده بلکه هیچ سازوکار مشخصی برای مدیریت، نظارت و رسیدگی به این امور نیز ایجاد نشده است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

محور سوم: مدیریت بازار

این محور به مسائل مرتبط با سمت تقاضای محصول کشاورزی می‌پردازد. بهبود اصابت یارانه‌های مصرف‌کننده و کاهش آثار منفی این حمایتها بر تولید و متغیرهای کلان اقتصاد، بهره‌برداری کارآمد از ابزارهای ساماندهی تقاضا و بازاررسانی همچون بورس کالا، تعیین سطح و اندازه بهینه مداخلات دولت در زنجیره تامین کالاهای اساسی از جمله شیوه و میزان تامین ذخایر راهبردی و همچنین اثرگذاری و اثرپذیری متغیرهای اقتصاد کلان و بخش کشاورزی مواردی است که در این محور بدانها پرداخته می‌شود.

سیاست‌های رفاهی همسو با تولید

سیاست‌های رفاهی متعددی برای تأمین سبد غذایی مناسب خانوار طی سالیان اخیر اجرا شده است که تخصیص ارز ترجیحی برای واردات، ارائه کالابریک و سبد کالا، سیاست قیمت تکلیفی توسط شورای تنظیم بازار و... نمونه‌هایی از آن است. هدف از اجرای این سیاست‌ها افزایش میزان و سطح دسترسی اقشار به اقلام مختلف غذای اساسی بوده است اما بررسی شرایط تولید محصولات نشان می‌دهد این سیاست‌ها لزوماً به نفع تولیدکنندگان در حلقه‌های مختلف زنجیره تامین نبوده و باعث ایجاد چالش‌های جدی در این زمینه شده است. به طور مثال اجرای سیاست قیمت تکلیفی در حوزه آرد و نان باعث کاهش بهره‌وری تولید و افزایش ضایعات گندم می‌شود یا اعطای ارز ترجیحی به واردات روغن و کنجاله، باعث عدم رشد تولید دانه‌های روغنی و بی‌استفاده ماندن ظرفیت کارخانجات روغن کشتی شده است. همچنین حمایت از صنعت مرغ با واردات ارزان قیمت خوراک آن موجب شده تا تولید ارقام جایگزین خوراک و سیاست‌های حمایت از دامداری و دامپروری در کشور مورد غفلت جدی واقع و تولید گوشت قرمز طی سالیان متمادی با رکود مواجه شود. بنابراین ضروری است سیاست‌های رفاهی و حمایت از مصرف‌کننده به نحوی بازطراحی شود که ضمن تأمین پایدار نیاز بازار، همسو با ظرفیتهای تولید باشد و حتی الامکان ضربه‌ای به صنایع مختلف وارد نسازد.

نظام معاملات و سامانه‌های بازاررسانی

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های فعالان حوزه کشاورزی در حلقه‌های مختلف زنجیره تولید تا توزیع، نبود اطلاع کافی و به هنگام از میزان و پراکندگی مصرف‌کنندگان داخلی و صادراتی است. این معضل سالانه حجم بالایی از تولیدات را در حوزه کالاهای اساسی و غیراساسی روی دست تولیدکننده می‌گذارد که هرچند می‌تواند مصرف‌کننده خود را بیابد، اما عدم تقارن اطلاعات نهایتاً تولیدکننده را با زیان جدی و محصول را با اتلاف مواجه می‌کند. در حوزه نهاده‌های وارداتی نیز عدم دسترسی بهینه تولیدکنندگان محصول نهایی به مواد اولیه، حجم عظیمی از سرمایه دولتی را که برای حمایت از تولید و رفاه مصرف‌کننده

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

تخصیص یافته، به صورت رانت در اختیار افراد خاصی قرار می‌دهد. شکل‌گیری سامانه‌هایی همچون بازارگاه در سالیان اخیر برای دسترسی تولیدکنندگان پروتئین حیوانی به خوراک دام و طیور و همچنین ایده‌های متعدد برای بهره‌مندی بخش کشاورزی از بستر بورس کالا یا تأمین مالی زنجیره‌ای به عنوان یک ابزار کاهش ریسک در اقتصاد، علاوه بر موفقیت‌هایی که به همراه داشته نیازمند آسیب‌شناسی و ارائه راهکارهای نوین است.

کارآمدسازی زنجیره تامین و مدیریت ذخایر راهبردی

نقش آفرینی دولت در لایه‌های مختلف کنترل بازار کالاهای اساسی از جمله خرید تضمینی محصولات، واردات نهاده، قیمتگذاری دستوری، مدیریت ذخایر راهبردی و مواردی از این دست موجب بزرگ شدن سهم دولت در زنجیره تامین کالاهای اساسی است و این نحوه نقش آفرینی به تدریج به سایر کالاهای بخش کشاورزی (همچون خرید تضمینی برنج و چای) نیز سرایت کرده است. هرچند بخشی از کنترل‌های اعمال شده از سوی دولت در زنجیره نهاده‌ها، کالاهای واسطه‌ای و محصول نهایی از سر ناچاری انجام شده و اجتناب ناپذیر است، پرسش اینجاست که حد یقف دخالت دولت برای مدیریت بازار کجاست؟ به طور مثال آیا نمی‌شود با اجرای قانون قیمت تضمینی و دخالت دادن صاحبان صنعت آرد برای خرید گندم، هزینه‌های تحمیلی به دولت را کاهش و کارآمدی زنجیره را افزایش داد؟ آیا نمی‌توان بخشی از مدیریت ذخایر راهبردی را به بخش خصوصی سپرد؟ آیا تجربه سپردن تنظیم بازار تخم مرغ به اتحادیه مربوطه موفق و قابل تسری به سایر زنجیره‌ها نیست؟

اثر متغیرهای کلان بر بازار محصولات کشاورزی

متغیرهای کلان اقتصاد مثل نرخ ارز، تورم، سطح و رشد نقدینگی، کسری بودجه، تراز پرداخت‌ها و متغیرهای مرتبط با سرمایه‌گذاری تأثیر آشکاری بر بازار محصولات کشاورزی می‌گذارد که این موضوع در کشورهای مختلف قابل مطالعه و سیاست‌پژوهی است. به طور متقابل تغییر در بازار محصولات کشاورزی خصوصاً در لایه جهانی نیز بر روی تورم بخشی و عمومی و همچنین تراز پرداخت کشورهای اثرگذار است. ارائه الگوهای سیاستی برای کاهش ریسک ناشی از نوسان در هر یک از این دو حوزه بر روی حوزه دیگر می‌تواند به مسئولان برای اتخاذ تصمیم مناسب در مواقع حساس کمک شایانی نماید.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

محور چهارم: تجارت و بازرگانی

بهینگی تجارت محصولات کشاورزی با تأکید بر کالاهای اساسی، بخش مهمی از تاب آوری اقتصادی کشور را شکل می‌دهد. اثرگذاری و اثرپذیری بخش کشاورزی در رابطه با مباحث مختلف امنیتی، بین المللی و ارزی کشور از جمله افزایش ارزش آوری صادرات، کاهش ارزشبری واردات و رسیدن به «تراز تجاری درون بخشی» حوزه کشاورزی موضوعاتی است که در این محور به آن پرداخته می‌شود.

اصلاح الگو و تنوع مبادی واردات کالای اساسی

یکی از چالش‌های اصلی کشور در دهه‌های اخیر وابستگی بالای امنیت غذایی کشور به واردات کالای اساسی همچون غلات، نهاده دامی، دانه روغنی و فرآورده‌های آنها بوده است. هرچند این وابستگی با فراز و فرودهایی همراه بوده و در برخی حوزه‌ها نیز موفقیت نسبی برای خوداتکایی و کاهش وابستگی به واردات حاصل شده، با این حال همواره بخشی از نیاز کشور به گندم، جو، برنج، ذرت، روغن و دانه روغنی، شکر، پروتئین‌های حیوانی، منابع ژنتیکی و محصولات اساسی از این دست از طریق واردات تأمین شده است. از طرفی آسیب‌شناسی این واردات صرفاً از زاویه حجم گسترده آن نیست بلکه الگوی شکل گرفته برای واردات نیز هزینه‌زا و بحران‌آفرین است. وابستگی به کشورهای محدود و خاص، وابستگی به ارزها، بسترهای پرداخت و شرکت‌های تأمین غربی، انحصار چندجانبه واردکنندگان، محدودیت منابع ارزی تخصیص گرفته، نرخ ارز تخصیصی، تضعیف تولید داخلی در اثر رانت‌های اختصاص ارز و مسائل مشابه دیگر، نیاز به طراحی یک الگوی جایگزین برای واردات را گوشزد می‌کند. الگوی پیشنهادی می‌تواند یک یا چند آسیب مرتبط با واردات کالای اساسی را برطرف کند و در مجموع به ارتقای امنیت غذایی، صرفه جویی ارزی و کاهش تحریم‌پذیری کمک کند.

توسعه صنایع غذایی و تبدیلی با تأکید بر ارزش آوری

صنایع غذایی و تبدیلی ایران در مقایسه با کشورهایهایی که توسعه آنها مبتنی بر بخش کشاورزی شکل گرفته است، سهم بسیار اندکی در تولید ناخالص داخلی دارد. این در حالی است که کشور ایران در تولید محصولات دارای زنجیره ارزش کشاورزی عموماً رتبه‌های بالایی را به خود اختصاص داده که می‌توانند برای مصرف داخلی و صادراتی طی چندمرحله فرآوری و واجد ارزش افزوده شوند اما عدم توسعه این زنجیره ارزش نیازمند آسیب‌شناسی و ارائه راهکار است. از طرفی چالش اساسی در بسیاری از صنایع غذایی و تبدیلی نبود زیرساخت‌های صنعتی و نیاز به جذب تسهیلات برای احداث کارگاه و کارخانه نیست بلکه صنایع مختلفی همچون تولید فرآورده‌های آرد، تولید روغن، پالایشگاه غلات، تولید پروتئین حیوانی و تولید خوراک دام طی دو دهه اخیر ظرفیت تولیدی بالاتر از حد نیاز کشور ایجاد کردند که هم اکنون بدون استفاده باقی مانده است. استفاده از

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

زیرساخت‌های موجود صنایع غذایی و تبدیلی و احیانا احداث صنایع جدید دارای پتانسیل صادراتی با هدف جهش در فرآوری مواد اولیه غذایی، صادرات و با تاکید بر ارزآوری یکی از موضوعات مهم برای افزایش سهم صنایع غذایی و تبدیلی در اقتصاد کشور است که می‌تواند به مقاوم سازی اقتصاد کمک شایانی نماید.

تبدیل ایران به هاب غذایی منطقه

قرار گرفتن ایران در یک نقطه ژئوپلیتیک خاص که تولید مازاد گسترده محصولات اساسی کشاورزی در شمال خود را به بازار گسترده مصرف در بین کشورهای جنوبی متصل می‌کند، یک موقعیت راهبردی در اختیار کشور قرار داده است. استفاده از این موقعیت می‌تواند علاوه بر ایجاد وابستگی متقابل در کشورهای منطقه با جمهوری اسلامی ایران و ایجاد رونق اقتصادی و درآمد ارزی، کمک شایانی به ارتقای امنیت غذایی کند. تبدیل ایران به هاب غذایی منطقه نیازمند توسعه زیرساخت‌های بندری و انبارداری، فعالسازی ظرفیت‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی و زیرساخت‌های حمل و ترانزیت است. با این حال مهم‌ترین مانع در جهت توسعه نقش آفرینی کریدوری ایران در نقشه امنیت غذایی منطقه، درونگرایی زمین‌گیر کننده قوانین و مقررات مرتبط با تجارت خارجی و مبادلات ارزی است. ظرفیت رویه‌های گمرکی ترانزیت، ورود موقت و ورود موقت برای پردازش به دلیل نگاه‌های افراطی در حوزه مبارزه با قاچاق کالا و ارز اجازه فعالیت گسترده را از فعالان اقتصادی گرفته است. مانع زدایی از این قوانین در صورت همراهی با تعاملات دیپلماتیک می‌تواند ظرفیت‌های مردمی و بخش خصوصی را در پروژه‌های زیرساختی مرتبط با هاب غذا به میدان بیاورد. نقش آفرینی ایران بعنوان هاب غذایی منطقه همچنین می‌تواند بستر مناسبی برای بهره برداری از منابع بلوکه شده ارز دولت در بانک‌های منطقه باشد بدون آنکه تأمین خوراک اساسی مردم را به نظام تحریم وابسته‌تر کند.

توافقات و اتحادیه‌های بین المللی

تعامل مناسب دیپلماتیک با مبادی وارداتی و مقاصد صادراتی بخش کشاورزی ظرفیت‌های ویژه‌ای را برای تجارت فعال می‌کند که در تأمین مناسب بازار و جهش صادرات کمک شایانی به همراه دارد. از مهم‌ترین موارد ظرفیت‌های تعامل دیپلماتیک انعقاد پروتکل‌های همکاری متقابل بین سازمان‌های ناظر همچون دامپزشکی و قرنطینه، مشارکت در اتحادیه‌های منطقه‌ای (همچون اوراسیا) و فرامنطقه‌ای (همچون بریکس)، مذاکره برای تجارت ترجیحی، کاهش تعرفه یا تسهیل در روابط تجاری، بانکی و گمرکی و... است که می‌تواند واردات از مبادی بهینه کالای اساسی را تسهیل کند یا صادرات محصولات غذایی ایران به مقاصد متنوع را فراهم نماید. به طور ویژه زیرساخت‌های رو به گسترش گروه بریکس که بیش از نیمی از جمعیت دنیا و نیمی از تولید و مصرف کالاهای اساسی کشاورزی را به خود اختصاص داده‌اند، می‌تواند نظم جدیدی در تجارت جهانی کشاورزی ایجاد کند و فرصت نقش آفرینی ایران در این اتحادیه نیازمند پرداخت بیشتر است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

محور پنجم: نهادها و بازیگران

بخش مشاوره‌ی دارای نهادها و بازیگران متعدد از جمله نهادهای مرتبط با تولید، بهره‌برداری از منابع و بازارسانی است. تعدادی از چالش‌های بین بخشی از ناهماهنگی در بین نهادهای درونی وزارت جهاد کشاورزی نشأت می‌گیرد، اما عمده چالش‌ها بین وزارت جهاد کشاورزی با بازیگران خارج از وزارتخانه اعم از بازیگران درون دولت (همچون شوراها، عالی، معاونت‌های ریاست جمهوری یا وزارتخانه‌ها) و بازیگران بیرون دولت (همچون نهادهای عمومی، قشرهای مردم، تولیدکنندگان و تشکل‌های بهره‌بردار) است.

مدیریت یکپارچه تولید، تجارت و تنظیم بازار

هم افزایی بخش بازرگانی کشور با تولید داخل و کمک زیرساخت‌های تجاری به تقویت صنعت و کشاورزی و افزایش صادرات یکی از مهم‌ترین علل انحلال وزارت بازرگانی و ادغام آن در وزارتخانه‌های تولیدی بوده است. به منظور هماهنگی سیاست‌های تولید با سیاست‌های تجارت خارجی و تجارت داخلی (تنظیم بازار) در سال ۱۳۹۱ قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت کشاورزی» تصویب و اجرا شد. اجرای قانون تمرکز از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ دستاوردهای قابل توجهی در حوزه کشاورزی به همراه داشت اما از سال ۱۳۹۸ و با شروع دور جدید تحریم‌ها اجرای این قانون تا سال ۱۴۰۰ متوقف شد. علیرغم گذشت بیش از یک دهه از تصویب قانون تمرکز اما بررسی ساختارهای دولت علی‌الخصوص وزارت جهاد کشاورزی به عنوان متولی اصلی بخش غذا و کشاورزی متناسب با قانون تمرکز اصلاح نشده و بسیاری از اقداماتی که در امر مدیریت تولید و تجارت از این وزارتخانه انتظار می‌رود به نتایج مثبتی نرسیده است.

جایگاه مردم، روستاییان و عشایر در نظام‌های بهره‌برداری

طبق آخرین گزارش رسمی مرکز آمار ایران بیش از ۴ میلیون بهره‌بردار حوزه کشاورزی در ایران وجود دارد. نظامات بهره‌برداری به مقوله روابط یک فرد یا گروه‌های تولیدی در زمینه استفاده از منابع طبیعی برای امر تولید می‌پردازد. در حال حاضر شکل این روابط در یک تقسیم‌بندی چهارگانه شامل نظام بهره‌برداری دهقانی، تجاری کوچک، تجاری متوسط و تجاری بزرگ قرار گرفته است. پس از انقلاب اسلامی الگوی مشخص و ثابتی برای طراحی و استفاده از حالات مختلف نظام‌های بهره‌برداری ارائه نشده به نحوی که در برخی از سال‌ها با ایجاد شرکت‌های بزرگ کشت و صنعت و در برخی دیگر از سال‌ها توسعه تعاونی‌های تولید و... در دستور کار دولت‌ها بوده است. از طرفی در هر نظام بهره‌برداری روابط و نحوه تعامل مردم، روستاییان و عشایر با یکدیگر و با شرکت‌های کوچک، متوسط و بزرگ تجاری بسیار حائز اهمیت است و باید الگو و روابط مشخصی متناسب با اسناد و قوانین بالادستی میان آن‌ها برقرار باشد تا این همکاری به صورت هدفمند و عادلانه تداوم یابد.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

الگوی نقش آفرینی نهادهای عمومی و تشکل های صنفی

توسعه بخش کشاورزی نیازمند سرمایه گذاری و مشارکت بسیاری از نهادهای عمومی توسعه گر و تشکل های صنفی توانمند است. اغلب مسائل و موضوعات حوزه کشاورزی در امور تولیدی (زراعت، دام و طیور، باغبانی و...) و امور بازرگانی نیازمند هماهنگی، همراهی و اجرای نمونه های موفق عملیاتی به عنوان الگو برای کل حوزه کشاورزی است. در همین راستا نقش نهادهای عمومی نظیر بنیاد مستضعفان، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، آستان قدس رضوی (ع)، سازمان اوقاف و... در پیشبرد چنین مسائلی بسیار حائز اهمیت است. به عنوان مثال برنامه جهش تولید در دیمزارها که توسط ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) انجام گرفت یک نمونه از اقدامات مهم در نحوه تعریف الگو، وظایف و شیوه عملیاتی کردن یک همکاری مدیریتی بین وزارت جهاد کشاورزی و نهاد عمومی است که به دستاورد مثبت نیز دست یافته است. از سویی دیگر برخی از تشکل های صنفی به عنوان نماینده تولیدکنندگان نیز می توانند برخی از وظایف مشخص در امر سیاستگذاری، اجرا و تنظیم گری را عهده دار باشند. به عنوان نمونه، الگوی نقش آفرینی اتحادیه مرغداران میهن در مدیریت تولید و بازار محصول تخم مرغ یک مثال موفق از نقش آفرینی یک تشکل صنفی در این مسئله است. لذا بررسی و ارائه الگوی مشخص برای نقش آفرینی نهادهای عمومی و تشکل های صنفی یکی از احتیاجات اساسی دولت ها در زمینه تعریف همکاری مشترک برای نیل به اهداف پیش بینی شده در اسناد و قوانین بالادستی است.

نظام بخشی به مراکز پژوهشی و تولید آمار

اجرای الگوی تولید مبتنی بر برنامه ریزی، نیازمند ارتقای سطح دانش و اطلاعات در حوزه کشاورزی است. سالهای متمادی است که این ضرورت در دو حوزه متفاوت یعنی «دسترسی به آمار قابل اتکا در سمت تولید و مصرف محصولات کشاورزی» و «انتقال دانش و فناوری به سطح اجرا» در بین تصمیم گیران بخش کشاورزی حس می شود اما با وجود تاسیس مراکز آماری (همچون رصدخانه آمار وزارت جهاد کشاورزی) و مراکز پژوهشی (همچون سازمان تات و موسسه های ذیل آن) همچنان وزارت جهاد کشاورزی فاقد یک نظام منسجم انتقال دانش و آمار به متن برنامه ریزی ها و عملیات است. ارائه پیشنهاد برای توسعه ساختارهای دانشی در بدنه وزارتخانه به نحوی که خروجی آن در میدان اجرا مورد استفاده واقع شود، حائز اهمیت است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

۳) نوع آثار ارشالی

با عنایت به ماهیت، اهداف، مشارکت‌کنندگان و مخاطبان همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، آثار در دو قالب طرح سیاستی و طرح عملیاتی دریافت می‌شود.

معرفی طرح سیاستی

ویژگی اصلی طرح سیاستی این است که مشخص می‌کند «مسأله چیست» و «چگونه می‌توان برای حل آن اقدام نمود» تا در نهایت یک «پیشنهاد سیاستی و عملیاتی» مشخص برای کشور و مسئولین مرتبط ارائه گردد. طرح سیاستی قالبی متفاوت از قالب مرسوم مقاله دارد و دارای چند ویژگی است:

❖ ناظر به حل مساله و دارای راهکار مشخص

در الگوی طرح سیاستی دسته بندی و مطالعه صرف روی موضوعی بدون حصول نتیجه سیاستی و عملیاتی پذیرفته نیست و نتیجه طرح باید به حل یکی از مسائل واقعی اقتصاد کشور بینجامد.

❖ موجز و مختصر

در این الگو، نیازی نیست نگارنده زمان زیادی را صرف نگارش متن طولانی با چارچوب‌های مرسوم علمی نماید. حتی یک مدیر اجرایی با وجود مشغله‌های فراوان می‌تواند ایده خود را برای حل مسائل مستحدثه در حوزه کاری خود در این قالب مطرح نماید.

❖ داوری و ارزیابی حضوری

فرصت ارائه حضوری به کمیته داوران همایش که متشکل از اساتید، صاحب‌نظران و مسئولین منتخب حوزه موضوعی موردنظر هستند و داوری به صورت حضوری و تعاملی یکی دیگر از ویژگی‌های طرح سیاستی است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

معرفی طرح عملیاتی

با توجه به ماهیت حوزه غذا و کشاورزی برخی از اقدامات مهم در این حوزه ناظر به حوزه‌های عملیاتی و اجرایی (نظیر اقدامات موثر در ارتقای بهره‌وری، بازاریابی موفق محصولات و...) است؛ به همین منظور در یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی فرآیند دریافت و قالب داوری این پروژه‌ها از سایر طرح‌های سیاستی تفکیک می‌شود.

طرح‌های عملیاتی علاوه بر شرایط عمومی طرح‌های سیاستی، باید شامل شرایط زیر نیز باشد:

❖ توجیه اقتصادی و امکان توسعه

شرکت کننده طی مراحل رویداد باید اثبات کند طرح ارائه شده مناسب شرایط کشور است و با وضع موجود در عمل قابلیت امتداد دارد و یکبار مصرف نیست.

❖ محقق شده باشد

حداقل یک نمونه عملیاتی داشته باشد و صرفاً ایده نباشد.

❖ افزایش ضریب امنیت غذایی

با توجه به اینکه موضوع همایش بر محور امنیت غذایی شکل گرفته است، لازم است خروجی طرح عملیاتی ارائه شده در نظام غذا و کشاورزی باشد، نه آنکه صرفاً از منابع حوزه کشاورزی بهره‌برداری^۱ همچنین ضرورت دارد طرح ارائه شده به مقاومت‌سازی اقتصاد و ارتقای امنیت غذایی (از جمله افزایش بهره‌وری، کاهش وابستگی به واردات و...) کمک کند.

^۱ به طور مثال بهره‌وری تولید چوب یا تولید یک داروی گیاهی نمی‌تواند به عنوان طرح عملیاتی در این همایش ارائه شود.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

(۴) مراحل و زمان بندی پذیرش آثار

پذیرش و داوری آثار در دو مرحله انجام می شود:

- در مرحله اول طبق زمان بندی انجام شده، چکیده آثار دریافت و ارزیابی می شود^۲. برای این مرحله تا تاریخ ۱۵ آذرماه سال جاری فرصت وجود دارد.
- در مرحله دوم ضمن ارائه بازخورد ارزیابی به چکیده آثار ارسالی، فرصت برای تهیه نسخه اصلی طرح ارائه می شود. نسخه اصلی باید در قالب پاورپوینت که نمونه آن در سایت همایش بارگذاری شده است، ارائه شود. برای این مرحله تا تاریخ ۱ دی ماه سال جاری فرصت وجود دارد.
- در مرحله سوم، پس از تایید فایل پاورپوینت طرح ها و اعلام به نگارنده، داوری حضوری توسط کمیته داوران همایش، متشکل از کمیته علمی همایش و کارشناسان منتخب، انجام می شود و طرح های سیاستی برگزیده در روز اختتامیه همایش با حضور مسئولین عالی رتبه موضوع مورد نظر ارائه شده و مورد تقدیر قرار خواهند گرفت. قالب چکیده و نکات مورد نیاز در تدوین اصل طرح سیاستی ارسالی برای دبیرخانه همایش در ادامه ارائه شده است.

مرحله اول ارسال آثار تا ۱۵ آذرماه – چکیده طرح

علاقه مندان به ارسال طرح سیاستی برای یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، ابتدا باید چکیده آثار خود را در سایت همایش بارگذاری نمایند. چکیده مورد بررسی قرار گرفته و نتیجه از طریق صفحه شخصی نگارنده در سایت همایش و پیامک، به اطلاع ایشان می رسد تا در صورت تایید نسبت به تهیه اصل طرح سیاستی اقدام نمایند. چکیده طرح سیاستی باید دارای یک عنوان مناسب و یک متن به میزان حداکثر ۷۰۰ کلمه و شامل موارد زیر باشد:

۱- بیان مسئله

– کشور با چه مسئله ای روبروست؟

۲- اشاره به ریشه و آثار مسئله

– ریشه و علت پدیدآورنده مسئله چیست؟

– آثار مسئله و تبعات عدم حل آن چیست؟

۳- اشاره به راهکار حل مسئله

– برای حل مسئله چه باید کرد؟

– چه تغییری در روال موجود باید شکل گیرد و چه فرد و نهادی باید تصمیم بگیرد؟

^۲ از طریق سایت همایش: 11.Mett.ir Conf

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

علاقه مندان به ارسال طرح عملیاتی برای یازدهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی نیز ابتدا باید چکیده آثار خود را در سایت همایش بارگذاری نمایند. چکیده طرح عملیاتی باید دارای یک عنوان مناسب و یک متن به میزان حداکثر ۷۰۰ کلمه و شامل موارد زیر باشد:

۱- بیان مسأله و ضرورت طرح

- این طرح عملیاتی در پاسخ به چه مشکلی اجرا شده است؟
- ارتباط طرح اجرا شده با اقتصاد مقاومتی چیست؟

۲- معرفی طرح اجرا شده

- ایده طرح از کجا شکل گرفت؟
- طرح چگونه و طی چه فرآیندی به مرحله اجرا رسید؟
- کار شما چه نتایجی به همراه داشت؟

۳- شرایط محیطی و قانونی

- اجرای طرح با چه محدودیت‌ها و چالش‌هایی مواجه بود؟
- چه ریسک‌های قانونی، سیاسی، بازار، نیروی انسانی، محیط زیستی، فناوری و... در ادامه مسیر وجود دارد؟
- الزامات توسعه (اختیاری): برای توسعه طرح چه نیازهایی در لایه سیاستگذاری و زیست‌بومی وجود دارد؟

۴- اسناد مثبت

- تصاویر اجرای طرح، اسناد و تأییدیه‌های اجرا و...

مرحله دوم ارسال آثار تا ۱ دی ماه – اصل طرح سیاستی

در صورت تایید چکیده طرح توسط کمیته علمی همایش، صاحب اثر می‌تواند نسبت به تهیه نسخه اصلی طرح سیاستی در زمان مقرر طبق قالب پاورپوینت بارگذاری شده اقدام نموده و آن را در سایت همایش به نشانی Conf11.Mett.ir بارگذاری نماید. (ارسال آثار تنها از طریق بارگذاری در سایت مورد قبول است)

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

(۵) ملاحظات و نکات تدوین طرح سیاستی و طرح عملیاتی

- به سازمان دهی مطالب دقت کنید: در تدوین طرح سیاستی از سبک هرم وارونه استفاده نمایید. بنابراین مهم‌ترین پیام طرح سیاستی را در ابتدا و کم اهمیت‌ترین مطلب را در انتها قرار دهید.
- حرفه‌ای باشید، نه آکادمیک: مخاطبان طرح سیاستی علاقه‌ای به روش تحقیق/تحلیل انجام شده برای تولید شواهد ندارند. آن‌ها علاقه زیادی به دانستن ایده و دیدگاه ارائه‌دهنده در مورد مسئله و راه‌حل‌های بالقوه بر اساس شواهد جدید دارند. با این حال برای دفاع از پیشنهاد سیاستی خود، مروری بر نظریات و آخرین تحقیقات نیز داشته باشید.
- هدف و تمرکز مشخصی داشته باشید: مسئله‌ای را که می‌خواهید به آن بپردازید، به وضوح تعریف کنید و ابعاد و مرزهای آن، زاویه پرداختن به آن و سطح تحلیل و راهکار آن را مشخص نمایید. همچنین در طرح سیاستی مخاطب معینی را در نظر بگیرید و مشخص کنید. این مخاطب می‌تواند یک دستگاه یا فرد تصمیم‌گیرنده، گروهی ذی‌نفوذ یا حتی یک رسانه باشد.
- موجز بنویسید: طرح سیاستی و طرح عملیاتی از زبانی گویا، ساده و آشنا برای مخاطب استفاده می‌کند. از به کار بردن بیش از حد اصطلاحات تخصصی و جملات طولانی اجتناب کنید. هنگامی که اصطلاحات تخصصی لازم است، آن را توضیح دهید.
- طراحی مناسب داشته باشید: طرح سیاستی و طرح عملیاتی باید از طریق داشتن طراحی حرفه‌ای و خلاقانه، توجه مخاطبان بالقوه را به خود جلب کند. به این ترتیب لازم است تدوین‌کنندگان طرح سیاستی و طرح عملیاتی برخی از ویژگی‌ها همانند استفاده مناسب از رنگ، نشان، عکس، نمودار، الگو مفهومی، شعار، نقل قول‌های مصور و غیره را در طرح بگنجانند.
- رویکرد مبتنی بر شواهد داشته باشید: هدف یک طرح سیاستی متقاعد کردن است. بخش بزرگی از متقاعد کردن مخاطب، حمایت از ایده‌های خود با استفاده از شواهد است. بنابراین راهکارها باید شواهدمحور باشند. همچنین از شواهد برای نشان دادن نقاط ضعف و نقایص در سیاست‌های موجود استفاده نمایید.
- توصیه‌ها عملی و امکان‌پذیر باشد: طرح سیاستی و طرح عملیاتی ابزاری عمل‌گرا است که متخصصان سیاست‌گذاری و بازیگران موثر هر موضوع را هدف قرار می‌دهد. بنابراین توصیه‌هایی را پیشنهاد کنید که برای مخاطب واقع بینانه به نظر می‌رسد و قیود اجرایی، مدیریتی، محدودیت منابع و بودجه و ابعاد سیاسی و ایدئولوژیک آن در پرتو تجربه گذشته و نیز تجربه دیگر کشورها مورد توجه واقع شده است.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی Annual Conference on Moqavemati Economy

۶) ملاحظات ارسال اثر و مزایا

در خصوص ارسال آثار ملاحظات زیر وجود دارد:

- محورها و زیرمحورهای ارائه شده به منظور جهت‌دهی و بهبود فضای ذهنی پیشنهاد شده است و به معنای ایجاد محدودیت برای ارائه طرح‌های سیاستی در موضوعات و چالش‌های دیگر حوزه موضوعی همایش نیست.
- چکیده طرح‌های سیاستی نیازمند صرف وقت فراوان برای تدوین نیست. اگر صرفاً چالشی شناخته شده و راهکاری مشخص وجود داشته باشد و ذکر شود، کافی است.
- رد چکیده یا عدم انتخاب اصل طرح سیاستی به عنوان طرح برگزیده از سوی کمیته علمی، هیچ مسئولیتی را برای کمیته علمی و مسئولین همایش ایجاد نمی‌کند.
- در خصوص طرح عملیاتی، ارسال کننده باید مجری طرح باشد و در غیر این صورت با کسب رضایت از صاحب اثر، (با قبول مسئولیت حقوقی) طرح وی را ارائه دهد. با این حال تقدیر نهایی از مجری اصلی صورت می‌پذیرد.

به آثار مورد تایید و برگزیده کمیته علمی، امتیازات زیر تعلق می‌گیرد:

۱- فرصت ارائه طرح سیاستی در حضور تصمیم‌گیران و مسئولین عالی‌رتبه در اختتامیه همایش

۲- فرصت پیگیری پیشنهاد سیاستی ارائه شده از مسئولین در فرآیند تصمیم‌گیری

۳- انتشار چکیده طرح‌های سیاستی پذیرفته شده در ویژه نامه همایش

۴- تقدیر ویژه، هدیه نفیس و تندیس همایش برای ۳ طرح سیاستی برگزیده همایش

در لینک زیر نمونه یک طرح سیاستی مناسب پر شده جهت آشنایی بیشتر مخاطبان قرار گرفته است.

[نمونه طرح سیاستی](#)